

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Marie Žiškové, JUDr. Petra Příhody, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobkyně **České správy sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5, proti žalovanému **Ministerstvu obrany**, se sídlem náměstí Svobody 471, 160 00 Praha 6, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **A. M.**, v řízení o kompetenční žalobě,

t a k t o :

- I. Žaloba **s e o d m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně Česká správa sociálního zabezpečení se návrhem na zahájení kompetenčního sporu podaného u Nejvyššího správního soudu dne 27. 4. 2009 domáhá určení, že pravomoc vydat rozhodnutí ve věci žádosti osoby zúčastněné na řízení o náhradu škody způsobené úrazem utrpěným v průběhu 2. světové války, je Ministerstvo obrany.

Žalobkyně dne 10. 11. 2005 zamítla žádost osoby zúčastněné na řízení o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945, neboť osobě zúčastněné na řízení nebylo vydáno osvědčení podle ustanovení § 8 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození. Poté osoba zúčastněná na řízení přípisem ze dne 17. 7. 2007 požádala žalobkyni o přiznání náhrady škody ve výši 2 000 000 Kč, jelikož jí nebylo vystaveno výše zmiňované potvrzení, přestože byla jako příslušník československé armády dne 6. 11. 1944 těžce raněna do hlavy, a v důsledku tohoto zranění nemohla vystudovat vysokou školu. Žalobkyně tuto žádost postoupila k vyřízení Ministerstvu obrany, které jí přípisem ze dne 5. 3. 2009 věc vrátilo zpět s tím, že se jedná o žádost, o níž je nutné rozhodnout podle zákona č. 164/1946 Sb., o péči o vojenské a válečné poškozence a oběti války a fašistické persekuce. Žalobkyně se nicméně domnívá, že osoba zúčastněná na řízení se domáhá náhrady škody podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, z důvodu, že jí Ministerstvo obrany nevystavilo osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb.

Soud, vycházející z vymezení kompetenčního sporu v ustanovení § 97 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“), se v první řadě musel zabývat řešením otázky, zda se ve shora uvedené právní věci vůbec jedná o žalobkyní tvrzený záporný kompetenční spor.

V souladu s konstantní judikaturou zdejšího soudu byla v tomto ohledu na prvním místě k řešení otázka, zda žalobkyně a žalovaný jsou stranami kompetenčního sporu. Podle ustanovení § 97 s. ř. s. stranami kompetenčního sporu jsou: správní úřad a orgán územní, zájmové nebo profesní samosprávy; orgány územní, zájmové a profesní samosprávy navzájem; ústřední správní úřady navzájem. Žalobkyně ani žalovaný především nejsou samosprávnými orgány, proto prvé dva případy kompetenčních sporů nepřipadají v úvahu. Nemůže jít ale ani o třetí případ kompetenčního sporu uvedený v ustanovení § 97 odst. 1 písm. c) s. ř. s., neboť ústředními správními úřady jsou jen ty ústřední orgány státní správy, které jsou zákonem za takové prohlášeny (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2004, čj. Komp 1/2004 - 70, nebo usnesení ze dne 27. 5. 2003, čj. Komp 1/2003 - 27; obě usnesení dostupná na www.nssoud.cz).

Pojem „ústřední správní úřad“ soudní řád správní nevymezil ani nepoukázal na jiný právní předpis, který by takové vymezení obsahoval, nicméně jde o výraz obsahově totožný s pojmem „ústředního orgánu státní správy“ ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (dále též „kompetenční zákon“). V současné době platí ve znění četných novel, naposledy byl změněn zákonem č. 304/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony.

K tomu je vhodné poznamenat:

Starší pojem „orgán státní správy“ je od účinnosti Ústavy v textech právních předpisů postupně a stále častěji nahrazován pojmem „správní úřad“ (arg. čl. 79 odst. 1 Ústavy: „Ministerstva a jiné správní úřady...“). To lze dokumentovat - i ohledně náhrady pojmu „ústřední orgán státní správy“ pojmem „ústřední správní úřad“ - na desítkách případů (srov. např. § 3 odst. 2 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, § 7 odst. 1 zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností, § 30 zákona č. 129/2000 Sb., krajského zřízení, § 12 odst. 6 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, a mn. j.). Neděje se tak ovšem bez výjimek a nejednotného označování (srov. „ústřední správní orgán“ v § 6 odst. 3 zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví).

Zejména v důsledku toho, že přes třicet let starý kompetenční zákon (i přes několik pokusů o jeho nové zpracování a přes několik desítek novelizací) svou terminologií setrvává v době vzniku československé federace (stejně tak ovšem základní termín „správní orgán“ ve správním řádu z roku 1967), tu může docházet k záměnám pojmů, nicméně jejich obsahové vymezení i stabilní judikatura správních soudů chápe shodně v tom smyslu, že „ústředním správním úřadem“ jsou jen ty správní úřady (orgány), které jsou výslovně jako „ústřední orgány státní správy“ vypočteny v kompetenčním zákoně (srov. k tomu dále č. 11/1993 Sbírky rozhodnutí ve věcech správních nebo Soudní judikatura ve věcech správních č. 205/1998).

Z kompetenčního zákona vyplývá, že ústředním orgánem státní správy jsou ministerstva a dále některé jiné správní úřady výslovně vyjmenované. Mezi nimi však Česká správa sociálního zabezpečení (dále též „ČSSZ“) uvedena není. Pokud by zákonodárce zamýšlel založit právní postavení ČSSZ jako ústředního orgánu státní správy, musel by ji v zákoně, jímž byla zřízena, takto označit, jako to ostatně učinil při zřízení některých správních úřadů, pokud při jejich zřízení takový úřad za ústřední orgán státní správy explicitně označil a současně novelizoval kompetenční zákon.

Česká správa sociálního zabezpečení je samostatnou organizační složkou státu, která je podřízena Ministerstvu práce a sociálních věcí. Byla zřízena zákonem č. 210/1990 Sb.,

o změnách v působnosti orgánů České republiky a o změně zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, kterým byl novelizován zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení, s účinností od 1. 9. 1990. Proto k charakteristice ČSSZ jako ústředního správního úřadu ve smyslu § 97 odst. 1 písm. c) nepostačuje, že vykonává státní správu na celém území republiky, je-li sama podřízena ústřednímu orgánu státní správy (v tomto případě Ministerstvu práce a sociálních věcí podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 210/1990 Sb.).

Není-li žalobkyně ústředním správním úřadem, nemohl mezi ní a Ministerstvem obrany vzniknout „kompetenční spor“ ve smyslu ustanovení § 97 s. ř. s., k jehož řešení by byl příslušný Nejvyšší správní soud.

Poznamenává se, že některá další hlediska, doktrínou občas traktovaná jako určující pro vymezení pojmu ústřední orgán (například pravomoc vydávat právní předpisy k provedení zákona nebo požadavek završení hierarchicky uspořádané soustavy orgánů), soud neakceptoval, a to nejen proto, že jsou praxí často vyvrácena, ale i proto, že zavedení podobných kritérií stojících mimo pozitivní právo by vedlo k tomu, že soudy by v každém konkrétním případě musely zkoumat, zda žalobce a žalovaný jsou či nejsou ústředními správními úřady. Takový postup by přivodil nejen stav právní nejistoty, ale byl by nutně základem nejednotné judikatury. Takový záměr zákonodárce nesledoval. Proto soud dospěl k závěru, že ústředními správními úřady ve smyslu ustanovení § 97 odst. 1 písm. c) s. ř. s. jsou jen ty ústřední orgány státní správy České republiky, které jsou buď kompetenčním nebo zvláštním zákonem jako ústřední správní úřad nebo ústřední orgán státní správy výslovně označeny.

Soud proto žalobu jako nepřipustnou odmítl [§ 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 99 písm. a) s. ř. s.].

O nákladech řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla žaloba odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 22. října 2009

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu